

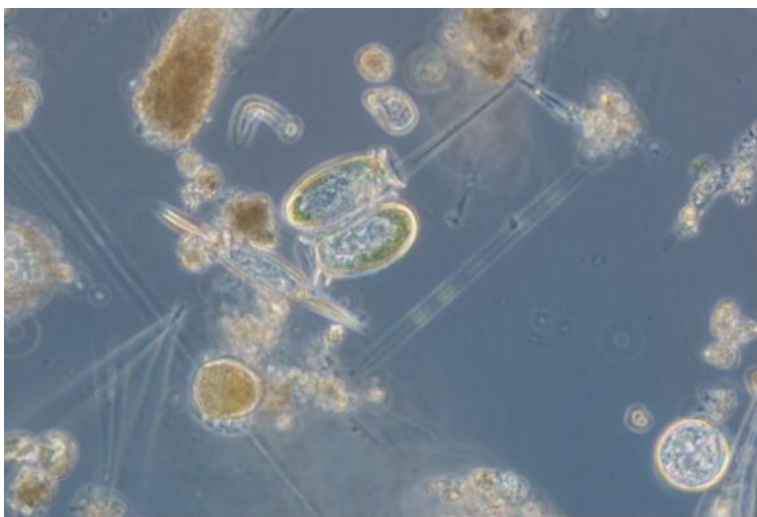
Kaj so toksične mikroalge

- masovna namnožitev alg ($> 1 \times 10^6$ celic/l) za ekosistem in akvakulture večinoma pozitivnega pomena – npr. spomladanska in jesenska cvetenja
- včasih negativne posledice (ekonomska škoda v akvakulturi, ribištvu in turizmu)

Kaj so toksične mikroalge

- pojem škodljiva cvetenja alg obsega različne pojave
- **HAB: Harmful Algal Blooms = škodljiva cvetenja alg**
- 2 skupni značilnosti:
  1. povzročajo jih enocelične alge - mikroalge (ki se bolj ali manj namnožijo)
  2. škodljiv vpliv na ekosistem in/ali človeka

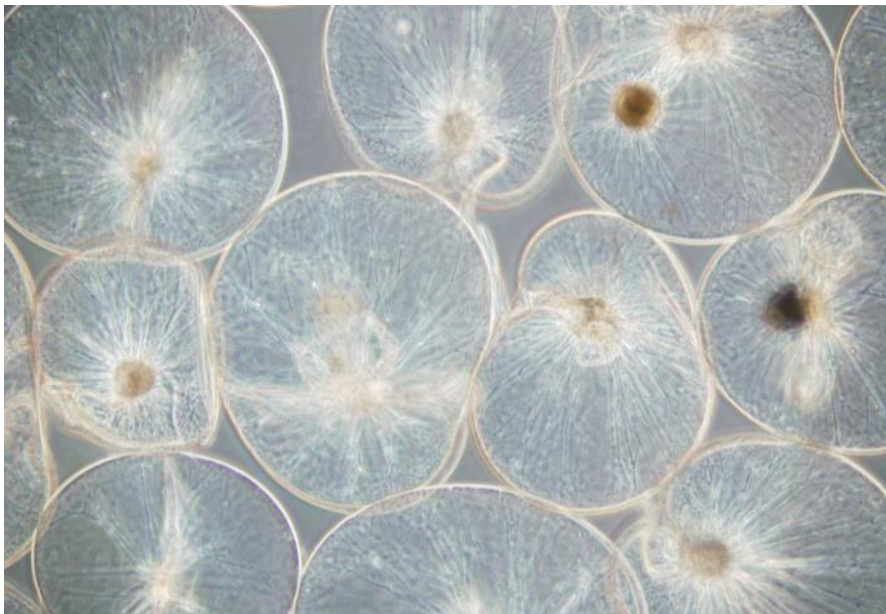

Gonyaulax fragilis

Kaj so toksične mikroalge

3 tipi škodljivih cvetenj alg

1. vrste, ki se masovno namnožijo in obarvajo morsko vodo (rdeča plima) $\Rightarrow$ pretežno neškodljivo $\Rightarrow$ anoksije ali hipoksije s pomori rib in nevretenčarjev
  - dinoflagelati (*Noctiluca scintillans*)

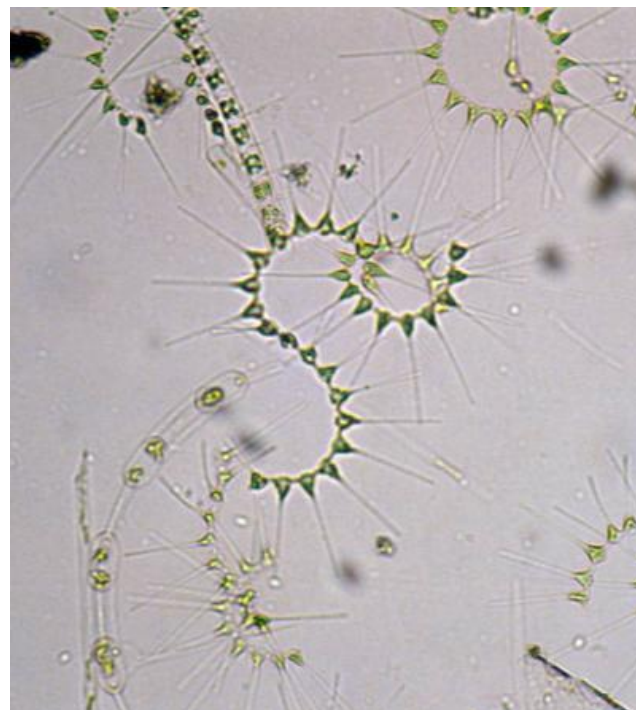

Kaj so toksične mikroalge

3 tipi škodljivih cvetenj alg

2. Vrste, ki so nestrupene za ljudi, vendar škodljive za ribe in nevretenčarje $\Rightarrow$ poškodbe škrg (pogini gojenih organizmov)
- diatomeje (*Chaetoceros convolutus*)
  - dinoflagelati (*Karenia mikimotoi*)
  - rafidofite (*Chatonella*)
  - primneziofite (*Chrysochromulina*, *Prymnesium*)

Kaj so toksične mikroalge

3 tipi škodljivih cvetenj alg

3. Vrste, ki proizvajajo toksine, ti se prenašajo po prehranjevalni verigi in pri ljudeh povzročajo različne gastrointestinalne in nevrološke zaplete - **ZASTRUPITVE**

- večino toksičnih cvetenj, a ne vseh, povzročajo dinoflagelati
- **okoli 70 vrst**

Toksične mikroalge v slovenskem morju

ASP (AMNESIC SHELLFISH POISONING)

- diatomeje: *Pseudo-nitzschia* spp.
- strupi: domoična kislina (DA)
- simptomi: slabost, driska, bruhanje, halucinacije, zmedenost, kratkotrajna izguba spomina, smrt (zelo redko)

PSP (PARALYTIC SHELLFISH POISONING)

- dinoflagelati: *Alexandrium* spp.
- strupi: saxitoxin (STX) in derivati, gonyautoxini (GTX)
- simptomi: mravljinčenje, slabost, driska, mišična paraliza, otežkočeno dihanje, možna smrt (15 %)

Toksične mikroalge v slovenskem morju

LIPOFILNI TOKSINI

1. DSP (DIARRHETIC SHELLFISH POISONING)

- dinoflagelati: *Dinophysis* spp., *Prorocentrum lima*,...
- strupi: okadaična kislina (OA), dinophysistoxini (DTX)
- simptomi: strupi so fosfatazni inhibitorji, povzročijo vnetja prebavnega trakta in drisko

2. TOKSINI SORODNI DSP

- dinoflagelati: *Protoceratium reticulatum*, *Lingulodinium polyedrum*, *Dinophysis*
- strupi: jesotoksini (YTX), pektenotoksini (PTX)
- drugačna biološka aktivnost: vpliv na srce, poškodbe jeter

Monitoring toksičnega fitoplanktona na školjčiščih

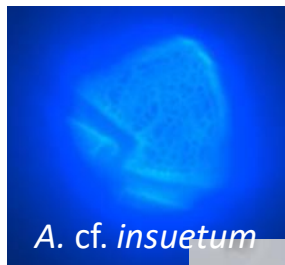
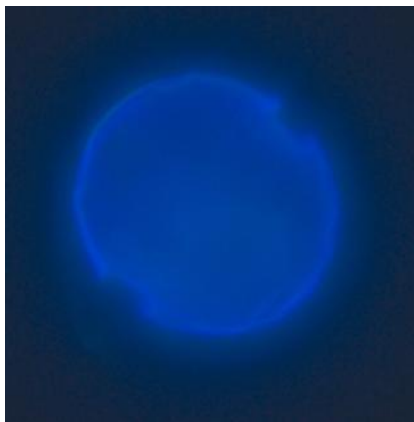

- približno **2x na mesec** (večkrat od pomladi do jeseni)
- **3 postaje:**
  - 0035 - Seča**
  - 0024 - Strunjan**
  - 0DB2 – Debeli rtič**
- monitoring od 1995:
  - ✓ 1995-2004 na različnih globinah
  - ✓ 2006- cev

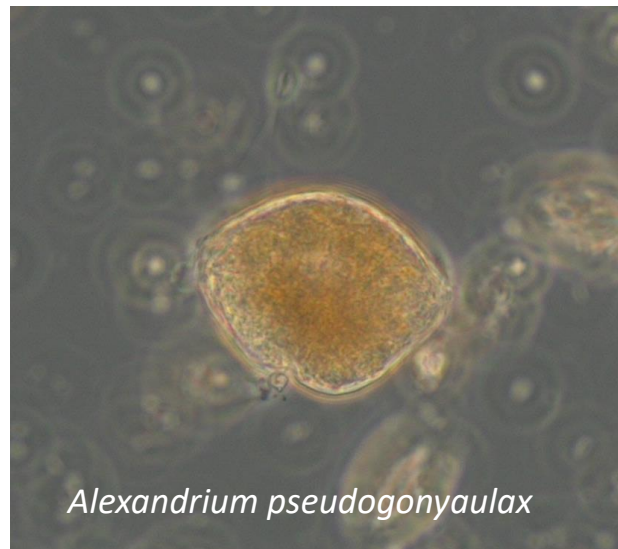
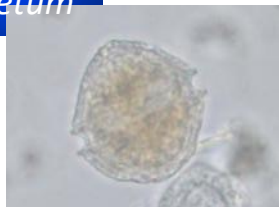

Povzročitelji PSP

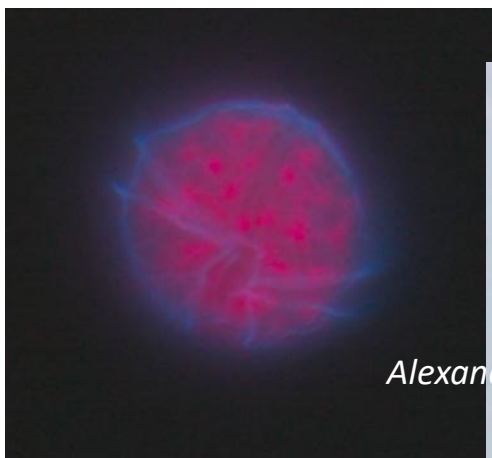
- vrste iz rodu *Alexandrium*

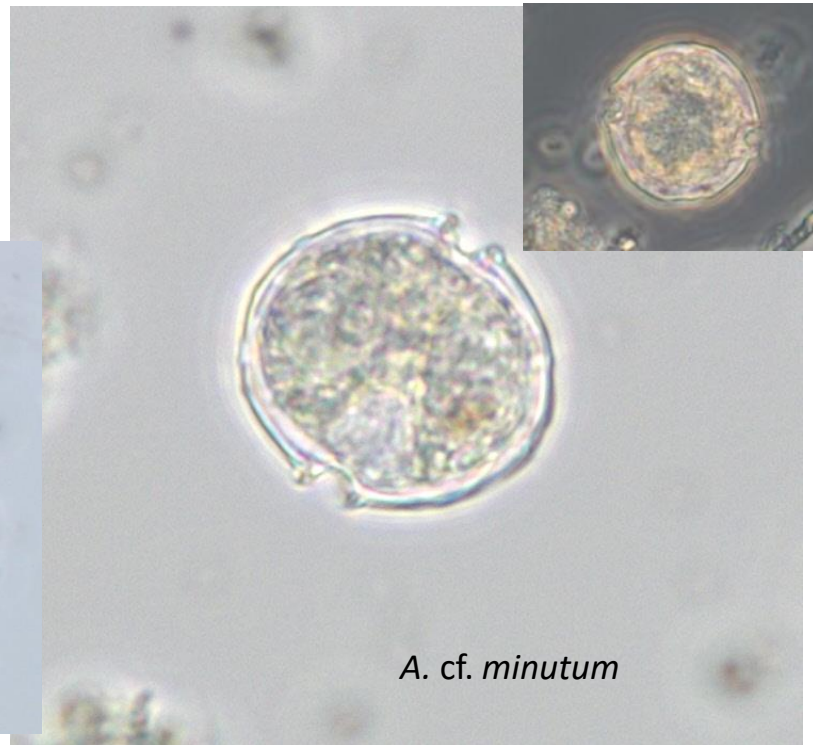
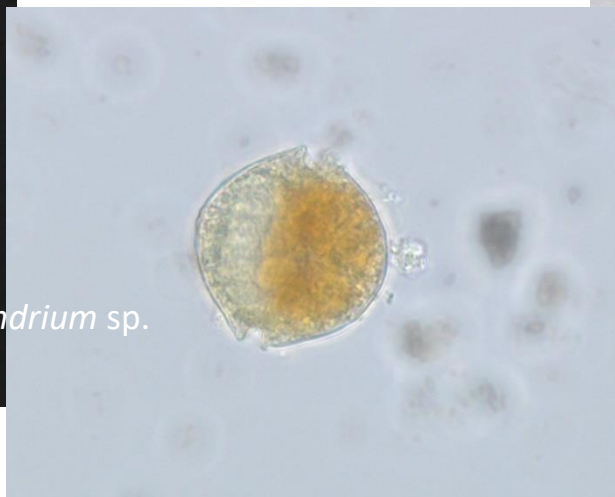
A. cf. insuetum

Alexandrium pseudogonyaulax

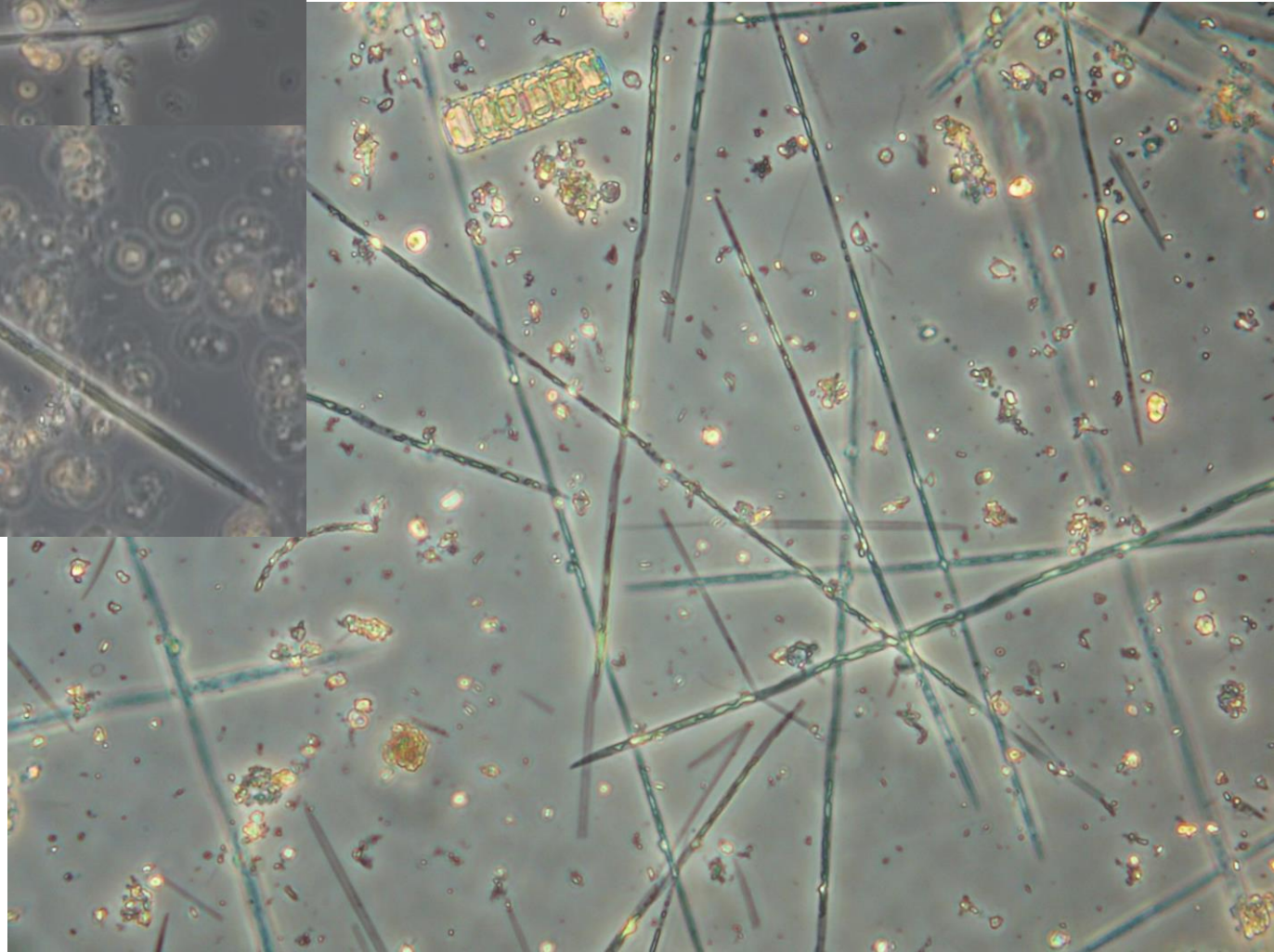
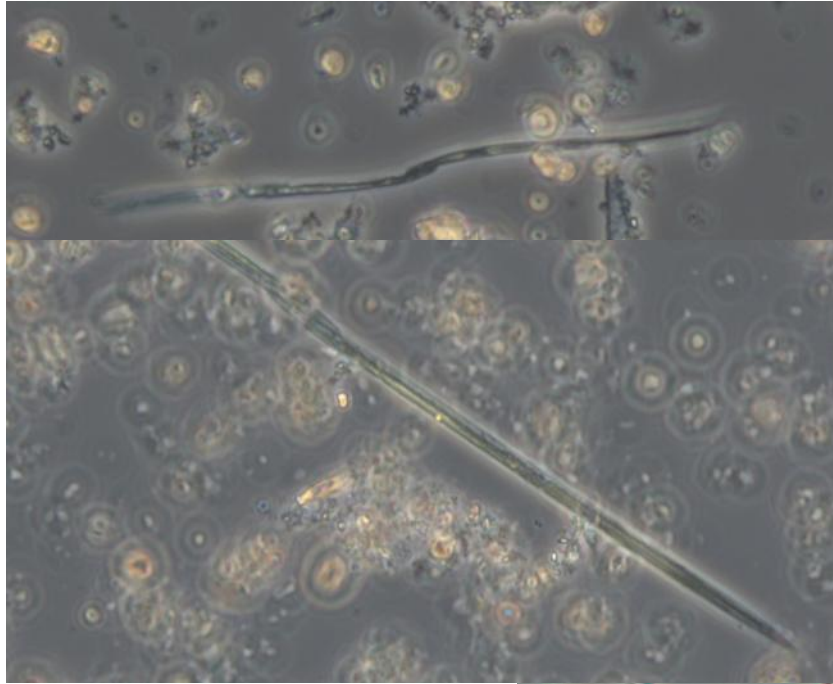
Alexandrium sp.

A. cf. minutum

Povzročitelji ASP

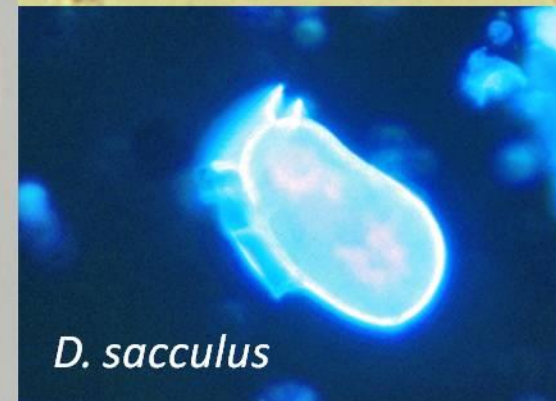
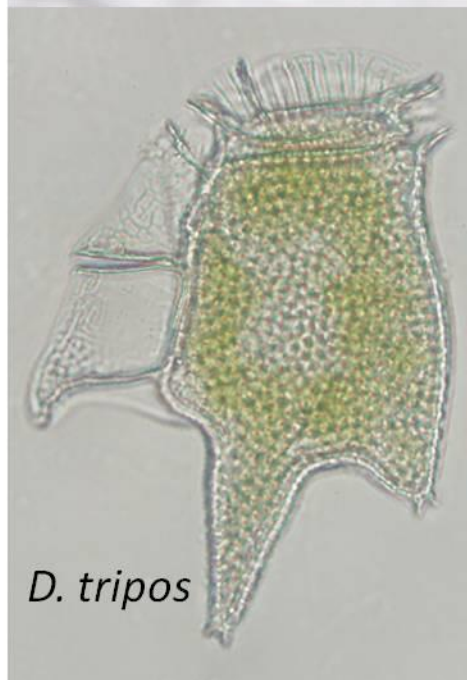
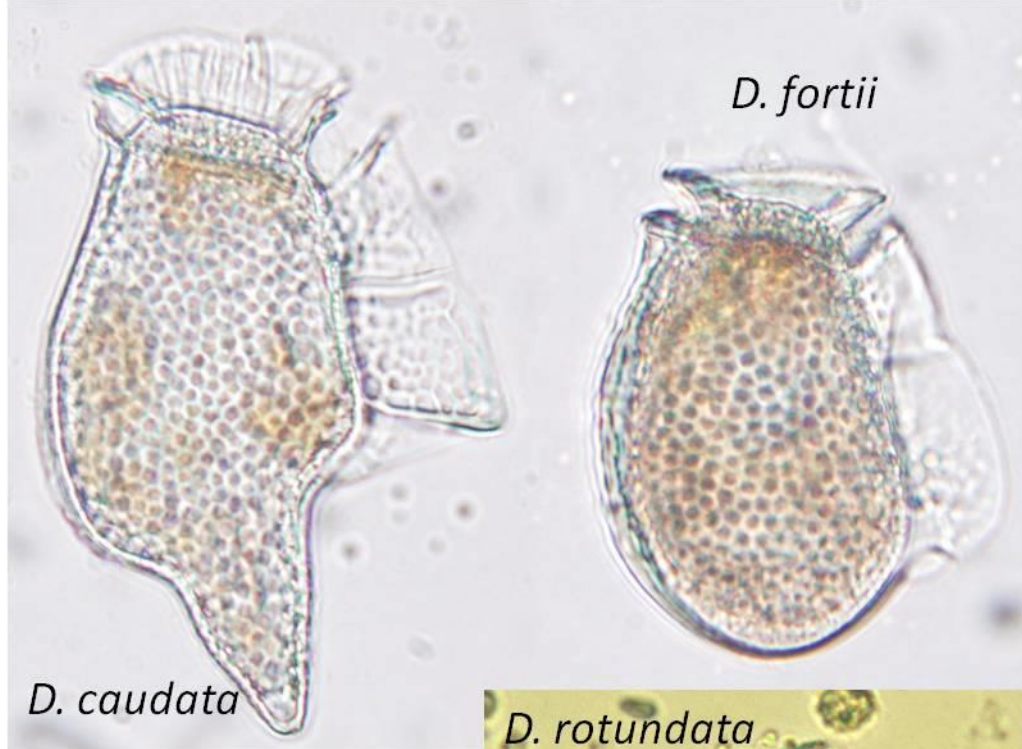
- vrste iz rodu *Pseudo-nitzschia*

Povzročitelji DSP

- Vrste iz rodov *Dinophysis* in *Phalacroma*

Nove vrste – novi izzivi?

- *Karenia cf. papilionacea*

toksin: brevetoksin

opisana na Novi Zelandiji

znana v Mediteranu

slovensko morje - prvič najdena jeseni 2015 (do 50 celic/l)

